

Prevenió i Promoció de la Salut

Codi: 43422
Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4314949 Psicologia General Sanitària	OB	1	2

Professor/a de contacte

Nom: Maria Álvarez Moleiro

Correu electrònic: Maria.Alvarez@uab.cat

Equip docent

Lluís Capdevila Ortis

Mariona Portell Vidal

Jenny Cubells Serra

Teresa Gutiérrez Rosado

Ana Fernandez Sanchez

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

No hi ha prerequisits, però es pressuposen els coneixements i les habilitats adquirides al llarg dels mòduls 1 i 2 del primer semestre: Fonaments científics i professionals de la Psicologia Sanitària i Entrenament en habilitats bàsiques del Psicòleg General Sanitari.

Objectius

Un cop finalitzat el mòdul l'estudiant hauria de ser capaç de:

- Delimitar conceptualment que és la prevenió i la promoció de la salut. Identificar els diferents nivells de cadascuna d'elles.
- Identificar els diferents determinants que influencien els comportaments de risc i els comportaments promotors de la salut.
- Elaborar un diagnòstic psicosocial dels problemes de salut.
- Aplicar els principals models de planificació, disseny i avaluació de programes de promoció i educació per a la salut individual, grupal i comunitària.
- Analitzar críticament diferents programes d'educació, promoció de la salut i prevenió.

Competències

- Adquirir, desenvolupar i posar en pràctica un concepte de salut integral, en el qual tinguin cabuda els components biopsicosocials d'aquesta, d'acord amb les directrius establertes per l'OMS.

- Conèixer en profunditat els diferents models d'avaluació i intervenció en el camp de la psicologia general sanitària, així com les tècniques i els procediments que se'n deriven, per abordar els trastorns del comportament i els factors psicològics associats amb els problemes de salut.
- Conèixer en profunditat els factors biològics i psicosocials associats als problemes de salut i malaltia, especialment els relacionats amb la salut mental.
- Conèixer en profunditat els factors psicosocials associats als problemes de salut i malaltia.
- Fer activitats de promoció i d'educació per a la salut psicològica individual i comunitària.
- Formular hipòtesis de treball en recerca i recollir i valorar de manera crítica la informació per resoldre problemes aplicant el mètode científic.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar programes de promoció i educació per a la salut individual, grupal i comunitària.
2. Conèixer i analitzar críticament els principals programes basats en l'evidència de promoció de la salut en diferents àmbits i poblacions, així com els administrats en el nostre entorn per entitats i agències oficials.
3. Conèixer i analitzar críticament els principals programes de detecció precoç de conductes de risc en adolescents administrats en el nostre entorn per entitats i agències oficials.
4. Conèixer i analitzar críticament els principals programes de prevenció basats en l'evidència de conductes addictives i sexualitat, així com els administrats en el nostre entorn per entitats i agències oficials.
5. Conèixer i analitzar críticament els principals programes de prevenció en salut mental basats en l'evidència
6. Conèixer i analitzar críticament les bases conceptuals de la prevenció i la promoció de la salut.
7. Conèixer i saber aplicar la metodologia de l'avaluació de programes.
8. Conèixer les eines conceptuals i metodològiques necessàries per al treball interdisciplinari en l'àmbit de la prevenció i la promoció de la salut.
9. Dissenyar, planificar i avaluar críticament programes de promoció i educació per a la salut individual, grupal i comunitària.
10. Formular adequadament preguntes, objectius i hipòtesis de recerca per resoldre problemes en el camp de la prevenció i la promoció de la salut.
11. Identificar i analitzar críticament els principals determinants psicosocials de les conductes de salut i de risc.
12. Identificar i analitzar críticament les desigualtats socials i de gènere en la prevenció i la promoció de la salut.
13. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
14. Recollir i analitzar la informació de manera coherent amb els objectius i les hipòtesis de la recerca, i interpretar adequadament els resultats obtinguts, reconeixent-ne l'impacte en les persones i les comunitats, en el camp de la prevenció i la promoció de la salut.
15. Reconèixer i descriure els determinants de les conductes saludables i de risc des d'una perspectiva biopsicosocial.
16. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Continguts

1. Prevenció i promoció de la salut: aspectes introductoris.
2. Planificació d'intervencions: conceptes i etapes.
3. Marc conceptual de la metodologia de planificació i avaluació d'intervencions.
4. L'ús dels enfocaments teòrics dins la planificació d'intervencions.

5. Etapa d'anàlisi de necessitats.
6. Etapa d'establiment d'objectius i de delimitació de la població.
7. Etapa de planificació d'actuacions.
8. Avaluació de programes.
9. Anàlisi crítica de programes:
  - 9.1. Plantejament i estratègies de la intervenció preventiva en violència de gènere
  - 9.2. Salut Laboral.
  - 9.3. Prevenció del consum de substàncies en adolescents.
  - 9.4. Promoció de la salut mitjançant l'activitat física i l'alimentació.

Metodologia

La metodologia de l'assignatura es basarà en el desenvolupament seriat i coordinat d'un seguit d'activitats (dirigides, supervisades i autònomes) que guiaran a l'estudiant cap a l'assoliment dels resultats d'aprenentatge.

Activitat dirigida:

Les sessions de Docència Dirigida de l'assignatura es portaran a terme en

- Grups 1/2: Classes magistrals amb o sense suport multimèdia amb debats en grup.
- Grups 1/4: Classes en grup partit. En aquestes sessions, els estudiants de l'assignatura hauran de treballar en grups petits i sota el principi d'aprenentatge basat en problemes (ABP). La tasca a portar a terme serà el desenvolupament d'un projecte d'intervenció en l'àmbit de la prevenció i la promoció de la salut, prèvia detecció d'una necessitat de salut. Aquesta activitat es portarà a terme alternant les sessions presencials (9 en total), i el treball autònom del grup.

Activitat supervisada:

- Tutories: Seguiment de la elaboració del projecte a través de la plataforma moodle i en horaris de despatx.

Activitat autònoma

El desenvolupament de les diferents tasques dirigides i supervisades fa imprescindible que l'estudiant vagi realitzant al llarg de tot el semestre l'activitat autònoma necessària per a la consecució dels resultats d'aprenentatge

Activitat autònoma:

- Lectura comprensiva de textos: lectura comprensiva i sintètica tant de fonts secundàries com de fonts primàries per a la elaboració del projecte.
- Elaboració del treball: elaboració escrita del contingut del projecte així com del material de suport (power point o altres) que caldrà utilitzar en la presentació del projecte que es farà durant les últimes sessions del curs.
- Estudi: confrontació del material proporcionat a la classe magistral i a les conferències amb manuals de la matèria. Elaboració de resums, esquemes, mapes conceptuals, etc.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			

Classes en grup partit	18	0,72
Classes magistrals	36	1,44
Tipus: Supervisades		
Treball supervisat	11	0,44
Tipus: Autònomes		
Elaboració del projecte	76	3,04
Estudi	20	0,8
Recerca bibliogràfica i lectura comprensiva	58	2,32

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura conté evidències d'aprenentatge individuals i col·lectives, i es fa d'acord amb les [pautes d'avaluació de la Facultat de Psicologia](#).

Evidència d'aprenentatge individual:

EV1 - Es tracta d'una prova escrita presencial, amb un valor del 40% de la qualificació final que es portarà a terme la setmana 18.

Evidències d'aprenentatge grupals:

EV2 - S'avaluarà la presentació escrita del projecte d'intervenció desenvolupat de forma grupal durant les sessions d'ABP. Tindrà un valor del 30% en la qualificació final de l'assignatura. El lliurament d'aquesta evidència es farà la setmana 17 mitjançant l'aula moodle de l'assignatura.

EV3 - S'avaluarà el lliurament dins dels terminis establerts de les actes de totes les sessions presencials d'ABP i dels dos informes de control del projecte desenvolupat. Tindrà un valor del 10%.

EV4 - S'avaluarà la presentació oral del projecte d'intervenció desenvolupat. Aquesta evidència es subdivideix en dos subevidències:

EV4a - Els tutors han d'avaluar la presentació oral del projecte que realitza el grup la setmana 15. Tindrà un valor del 15% en la qualificació final de l'assignatura.

EV4b - Els iguals avaluaran la presentació oral del projecte dels seus companys. Tindrà un valor del 5% en la qualificació final de l'assignatura.

Definició d'estudiantavaluable: Un / a estudiant que hagi lliurat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior a 4 punts (40%), constarà com a "avaluable".

En cas de considerar-se avaluable, es qualificaran amb un 0 les evidències a les que no s'hagi presentat l'estudiant.

Definició d'assignatura superada:

Nota Final = $[(\text{Nota EV1} \times 0.4) + (\text{Nota EV2} \times 0.3) + (\text{Nota EV3} \times 0.1) + (\text{Nota EV4a} \times 0.15) + (\text{Nota EV4b} \times 0.05)]$

L'estudiant es considera APROVAT quan tant la nota a la EV1 com la Nota Final ponderada siguin ≥ 5 .

Recuperació: S'estableix una recuperació final a la qual podran accedir aquells estudiants que han estat avaluat en totes les evidències d'aprenentatge i que han obtingut una qualificació final ponderada entre 3,5 i 4,9. La recuperació consistirà en una prova amb les mateixes característiques que la EV1. En cap cas es podrà optar a recuperar les evidències 2, 3 i 4. La nota de la recuperació serà sempre un 5, en cas que aquesta sigui superada i en cap cas la recuperació servirà per pujar nota si l'assignatura està aprovada.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
EV1-Prova escrita presencial	40	2	0,08	2, 3, 4, 5, 6, 8, 11, 12, 15
EV2-Projecte d'intervenció. Part escrita	30	0	0	1, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 16
EV3-Lliurament de les actes de les sessions de ABP i dels Informes de Control 1 i 2.	10%	0	0	1, 2, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 16
EV4a - Projecte d'intervenció - Part oral. Avaluació dels tutors	15%	2	0,08	1, 7, 9, 10, 13, 14, 16
EV4b - Projecte d'intervenció - Part oral. Avaluació dels iguals	5%	2	0,08	1, 7, 9, 10, 13, 14

Bibliografia

Anguera, Maria Teresa, Chacón, Salvador. y Blanco, Angel. (Eds.) (2008). *Evaluación de programas sociales y sanitarios: Un abordaje metodológico*. Madrid: Síntesis.

Bartholomew, L.Kay; Parcel, Guy.S.; Kok, Gerjo; & Gottlieb, Nell.H. (2000). *Intervention Mapping*. New York: Mcgraw Hill.

Chacón, Salvador., Anguera, Maria Teresa., Pérez-Gil, Jose Antonio y Hogado, Fco Pablo (2002). A Mutual Catalytic Model of Formative Evaluation: The Interdependent Roles of Evaluators and Local Practitioners. *Evaluation. The International Journal of Theory, Research and Practice*, 8 (4). 413-432.

Chacón-Moscoso, Salvador, Sanduvete, Susana, Portell, Mariona, y Anguera, Maria Teresa (2013). Reporting a program evaluation: Needs, program plan, intervention, and decisions. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 13(1), 58-60.

Fantova, Fernando (2003): *Perspectivas en gestión de servicios sociales*. En: <http://www.bolunta.org/publicaciones/>

Fantova, Fernando (2005). *Manual para la gestión de la intervención social*. Madrid: Editorial CCS.

Fernández-Ballesteros, Rocio (Ed) (1995). *Evaluación de programas. Una guía práctica en ámbitos sociales, educativos y de salud*. Madrid: Síntesis (CAP. 2)

Green, Lawrence W. & Kreuter, Marshall W. (1991). *Health Promotion Planning. An Educational and Environmental Approach*. Mountain View: Mayfield Publishing Company

Guba, Egon G., & Lincoln, Yvonna S. (1989). *Fourth generation evaluation*. Newbury Park, CA: Sage Publications.

Morrison, Val; Bennett, Paul (2008). *Psicología de la Salud*. Madrid: Pearson Educación. Prentice Hall.

Pawson, Ray; Tilley, Nick (1997) *Realistic Evaluation*, Sage.

Pineault, Raynald, Daveluy, Carole (1995), *La Planificación Sanitaria. Conceptos, métodos y estrategias*. Madrid: Masson. (1ª ed. 1987) *La planificación de la salud. Concepts, Méthodes, Stratégies*. Montréal: Agence d'Arc Inc. (CAP. 1)

Veney, James E. y Kaluzny, Arnold D. (2004). *Evaluation and decision making for health services*. Washington: BeardBooks.

Villamarin, Francisco; Alvarez, Maria (1998). Modelos sociocognitivos en promoción de la salud: un análisis conceptual. *Psicologemas*, 12 (24), 161-204.

Wholey, Joseph S., Hatry, Harry P. & Newcomer, Kathryn E. (Eds.) (2004). *Handbook of practical program evaluation*. San Francisco: Jossey-Bass.